

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ГАЛУЗЕВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОКСОХІМІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ

© 2014 КОТЛЯРОВА В. Г.

УДК 658.012.34

Котлярова В. Г. Дослідження впливу галузевих особливостей коксохімічного підприємства на формування вимог до управління матеріальними потоками

Метою статті є визначення вимог до управління матеріальними потоками коксохімічного підприємства, що формуються під впливом галузевих особливостей. До таких особливостей належать: комплексний і безперервний характер виробництва та неможливість зупинити процес без втрат; залежність якості та кількості готової продукції від сировини; високий рівень пожежо- та вибухонебезпечності виробництва; висока концентрація виробництва; прив'язка розташування коксохімічних підприємств до сировинної бази; високий знос основних засобів підприємств; агресивність середовища та приналежність до переробних галузей промисловості. Ці особливості висувають до управління матеріальними потоками такі вимоги: забезпечення ритмічних і комплексних поставок сировини та основних матеріалів для створення необхідного рівня запасів, забезпечення поставок широкої номенклатури допоміжних матеріалів і запасних частин для вчасного обслуговування виробництва, забезпечення безперервності поставок основних матеріалів і реагентів для очистки викидів і стічних вод точно в термін, у необхідній кількості та якості.

Ключові слова: коксохімічне підприємство, галузеві особливості, матеріальний потік.

Рис.: 1. **Бібл.:** 9.

Котлярова Вікторія Григорівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра управління та економіки підприємства, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: vgotlarova@i.ua

УДК 658.012.34

UDC 658.012.34

Котлярова В. Г. Исследование влияния отраслевых особенностей коксохимического предприятия на формирование требований к управлению материальными потоками

Kotlyarova V. G. Study of the Influence of Industry Characteristics of Coking Enterprise on the Forming of Requirements for the Material Flow Management

Целью статьи является определение требований к управлению материальными потоками коксохимического предприятия, которые формируются под воздействием отраслевых особенностей. К таким особенностям относятся: комплексный и непрерывный характер производства и невозможность остановить процесс без потерь; зависимость качества и количества готовой продукции от сырья; высокий уровень пожаро- и взрывоопасности производства; высокая концентрация производства; привязка расположения коксохимических предприятий к сырьевой базе; высокий износ основных средств предприятий; агрессивность среды и принадлежность к перерабатывающим отраслям промышленности. Эти особенности выдвигают к управлению материальными потоками следующие требования: обеспечение ритмичных и комплексных поставок сырья и основных материалов для создания необходимого уровня запасов, обеспечение поставок широкой номенклатуры вспомогательных материалов и запасных частей для своевременного обслуживания производства, обеспечение бесперебойности поставок основных материалов и реагентов для очистки выбросов и сточных вод точно в срок, в необходимом количестве и качестве.

The article is aimed to define the requirements for the material flow management of coking enterprise, which are formed under the influence of industry characteristics. To these characteristics belong: an integrated and continuous nature of production and the inability to stop the process without causing losses; dependence of the quality and quantity of the finished product from feedstock; high fire and explosion risk of production; high density of production; binding location of coking enterprises to raw materials base; high depreciation of enterprise's property assets; aggressiveness of the environment and processing industry classification of establishment. These characteristics put forward the following requirements to the management of material flow: ensuring the rhythmic and complete deliveries of raw materials and basic materials to create the required level of inventory, ensuring the delivery of a wide range of supporting materials and spare parts for the timely service of production, ensuring the supply of basic materials and chemicals to clean emissions and sewage just in time, in the required quantity and quality.

Ключевые слова: коксохимическое предприятие, отраслевые особенности, материальный поток.

Key words: coking enterprise, industry characteristics, material flow.

Рис.: 1. **Библ.:** 9.

Рис.: 1. **Библ.:** 9.

Котлярова Вікторія Григорівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра управління та економіки підприємства, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: vgotlarova@i.ua

Kotlyarova Viktoriya G. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Management and Economics of Enterprise, National Pharmaceutical University (vul. Pushkinska, 53, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: vgotlarova@i.ua

На теперішній час найбільш застосованим підходом до управління матеріальними потоками є логістичний. Цей підхід висуває низку вимог до управління, які можна поділити на дві групи: загальні та локальні. До загальних належить забезпечення: ритмічної, узгодженої роботи усіх ланок виробництва за єдиним графіком і рівномірного випуску продукції; максимальної безперервності процесів виробництва; достатньої гнучкості та маневреності в реалізації цілі при виникненні різних відхилень від плану; забезпечення безперервності планового керівництва [1]. Локальні вимоги повинні враховувати особливості підприємства.

На управління матеріальним потоками на рівні підприємства великий вплив чинять його галузеві особливості. Це стосується підприємств практично всіх галузей. Так, Т. Щолокова [2] наводить основні особливості металургійного підприємства: безперервний характер виробництва, великі обсяги виробництва, значні транспортно-заготівельні та паливно-енергетичні витрати, замкнений безперервний виробничий цикл, експортна спрямованість вихідних потоків, залежність від природної сировини, яка має обмежену кількість. Р. Сагайдак [3] надає основні характеристики фармацевтичного підприємства: багатонаменклатурність і мало-

тоннажність готової продукції та, відповідно, субстанцій і матеріалів, які використовуються в процесі виробництва, обмеженість термінів зберігання і високі вимоги до якості готової продукції та субстанцій і матеріалів. На вплив галузевих особливостей на управління матеріальними потоками звертають увагу також Г. Баранець [4], С. Борзенков [5], Р. Савон [6], Є. Сахно [7]. Підприємства коксохімічної галузі не є винятком.

Мета статті – визначення вимог до управління матеріальними потоками коксохімічного підприємства, що формуються під впливом галузевих особливостей.

Усі галузеві особливості, що впливають на управління матеріальними потоками коксохімічного підприємства, можна сформулювати у три групи: технологічні, організаційні, економічні (рис. 1).

До технологічних особливостей належать: комплексний характер виробництва, безперервний характер виробництва та неможливість зупинити процес без втрат, залежність якості та кількості готової продукції від сировини і високий рівень пожежо- та вибухонебезпечності виробництва.

1. Комплексний характер виробництва і вимоги до сировинної бази. Комплексний характер виробництва проявляється в тому, що з одного виду сировини (шихти – суміші коксівного вугілля різних марок) у єдиному технологічному процесі виходить одночасно декілька видів готової продукції і напівфабрикатів.

Існуюча технологія коксування висуває досить жорсткі вимоги до якості шихти, що переробляється. Так, за даними досліджень Українського державного науково-дослідного вуглехімічного інституту (УХІН) для отримання доменного коксу, який відповідає вимогам споживачів, шихта повинна містити не менше 55 %

вугілля, що добре спікається (вугілля марок К і Ж) [8]. Структура запасів і добучі кам'яного вугілля Донбасу не відповідає потребам коксохімічної промисловості України. За даними УХІН, оптимальною з донецького вугілля буде шихта такого марочного складу, %: Г – 32, Ж – 35, К – 15, ОС – 15, Т – 3. Для шихт з інших басейнів марочний склад відрізнятиметься з урахуванням властивостей вугілля окремих марок. Фактичні дані свідчать про те, що з відробітком запасів марок, що добре спікаються, їх питома вага в шихті постійно знижується. Балансові запаси донецького вугілля по марках складають, %: Г – 59,6; Ж – 19,5; К – 10,9; ОС – 9,6; Т – 0,4 [8]. Внаслідок цього в останні десятиріччя, по-перше, кількість компонентів в шихті збільшилася з 4 – 5 до 8 – 10 і більше і, по-друге, до складу сировинної бази коксування почали притягуватися не лише українське і російське вугілля, але і вугілля далекого зарубіжжя (Австралії, Канади, США). Причому намітилася тенденція до збільшення числа країн – постачальників сировини [8].

Багатокомпонентний склад сучасних шихт, залучення вугілля різних вугільних басейнів значно підвищують вимоги до комплектності та ритмічності поставок, тобто до високого рівня організації забезпечення сировиною.

2. Безперервний характер виробництва, неможливість зупинити технологічний процес без значних втрат для підприємства.

Основний виробничий агрегат – коксова батарея (сукупність 55 – 80 коксових печей) виконаний зі спеціальної вогнетривкої кладки (динасової і/або шамотної), яка може витримувати нагрів до температури більше 1000 °С протягом тривалого часу (більше 20 років) тільки за умови, що не будуть допускатися постійні коливання температури або її охолодження до температури менше

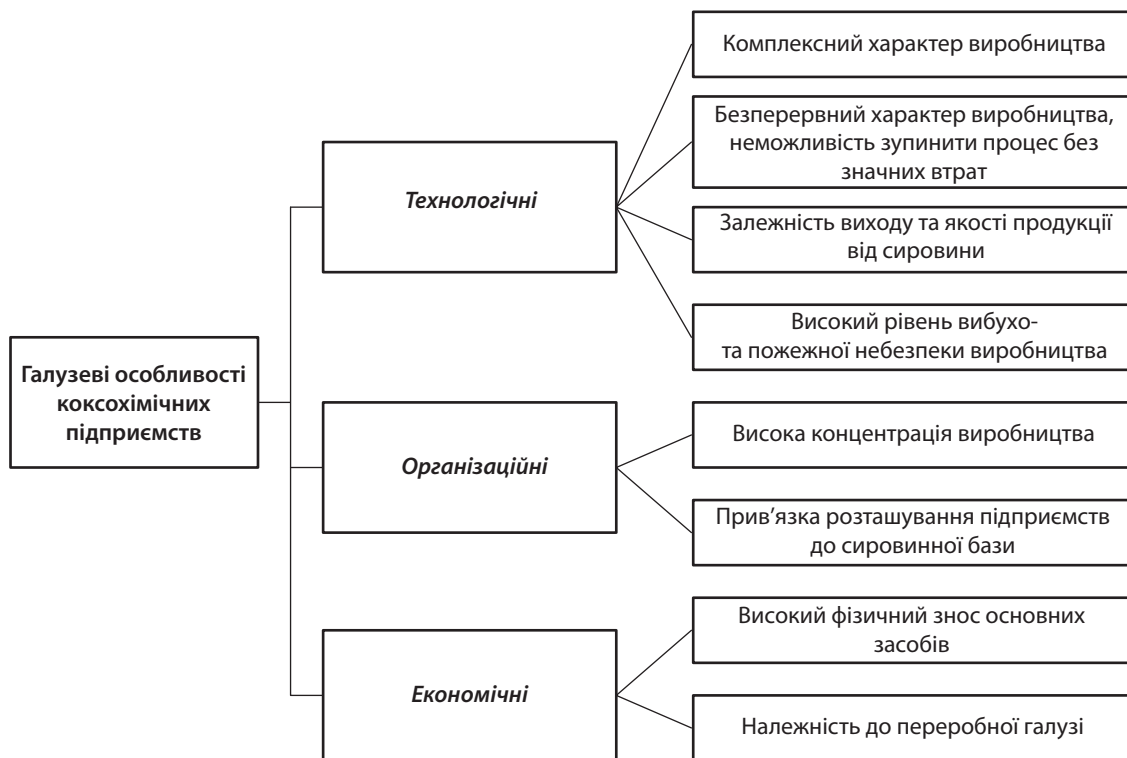

Рис. 1. Виробничі особливості коксохімічних підприємств

500 – 600 °С. Такі властивості кладки зумовлюють безперервність роботи коксового цеху і, опосередковано – усіх інших основних цехів коксохімічного підприємства. В умовах некерованості забезпечення виробництва сировиною параметри технологічного процесу необхідно міняти, що негативно позначається на постійності якості коксу та стані вогнетривкої кладки печей. Виходячи з умов отримання коксу постійної якості та необхідності збереження кладки коксових печей, для кожної коксової батареї встановлено період коксування, якому відповідає визначена температура коксування. Через недопостачання вугілля зазвичай подовжується період коксування. Досвідним шляхом встановлено, що подовження періоду коксування на одну годину супроводжується зниженням температури на 25 – 30 °С. Навіть невеликі, але часті перепади температури негативно позначаються на стані кладки коксових печей. Це, відповідно, призводить до збільшення обсягів ремонтних робіт. Оцінки механіків показують, що близько 40% усіх ремонтів кладки відбувається в результаті нестабільності температури процесу. Це обумовлює підвищені вимоги до безперервності, комплектності постачань сировини.

Важливим інструментом забезпечення безперервності роботи устаткування є виконання ремонтних робіт якісно і в намічені терміни, що, у свою чергу, висуває підвищені вимоги до забезпечення підприємства запасними частинами і матеріалами для проведення робіт з технічного обслуговування та ремонту.

3. Залежність виходу і якості продукції від якості сировини. Вихід окремих продуктів коксування (валового коксу, коксового газу, кам'яновугільної смоли, сирого бензолу, вміст аміаку і сірководню) повністю визначається марочним складом шихти.

Згідно з методичними рекомендаціями з планування обсягів виробництва основних видів продукції на коксохімічних підприємствах України [8] при підвищенні легких речовин шихти на 1% (у діапазоні від 27 до 32%) виходи окремих продуктів змінюються таким чином:

- ✦ коксу зменшується на 0,7%;
- ✦ коксового газу, кам'яновугільної смоли і сирого бензолу збільшується відповідно на 0,4%, 0,3% і на 0,07%.

При переробці 1 млн т шихти сухої маси підвищення виходу легких речовин на 1% пов'язане з додатковим виробництвом:

- ✦ смоли кам'яновугільної – 4000 тис. т;
- ✦ сирого бензолу – 700 т;
- ✦ коксового газу, очищеного від сірководню, – 7500 тис. м³.

Згідно з «Інструкцією по розробці норм витрати сировини і матеріалів на виробництво продукції (переробку сировини, виконання робіт на коксохімічних підприємствах)» [8] для виробництва такої кількості продукції необхідно основних матеріалів:

- ✦ поглинальної олії для уловлювання сирого бензолу – 117 т;
- ✦ соди каустичної для очищення коксового газу від сірководню – 9 т.

Крім того, для виробництва вказаних видів продукції потрібна додаткова кількість теплової енергії, що,

у свою чергу, підвищує потребу в реагентах для хімічної підготовки води (коагулянтів, хлориду натрію, вапняку). Якість готової продукції повністю визначається якістю сировини. Так, основні показники якості доменного коксу, що нормуються у відповідних технічних умовах, функціонально залежать від якісних показників шихти.

Така специфічна особливість висуває підвищені вимоги до збалансованості постачань не лише сировини, але і основних матеріалів, необхідних для її переробки.

4. Коксохімічне виробництво є вибухо- і пожежо-небезпечним. На підприємствах в наявності є об'єкти усіх категорій пожежонебезпечності: А, Б, В, Г, Д. Однією з основних умов безпечного протікання технологічного процесу є справність устаткування і газопроводів. Ця умова посилює важливість постачань допоміжних матеріалів і запасних частин.

Коксохімічне виробництво є також об'єктом підвищеної небезпеки, на якому використовуються та зберігаються небезпечні речовини в кількості, що перевищує нормативно встановлені пороги маси, а також є реальною загрозою виникнення надзвичайної ситуації техногенного характеру. Рівень негативної дії на довкілля залежить від глибини очистки коксового газу, стічних вод, тому постачання основних матеріалів – поглинальної олії, кальцинованої соди, сірчаної кислоти, ортофосфорної кислоти та інших основних матеріалів повинно здійснюватися точно в строк, у необхідній кількості.

До *організаційних особливостей* коксохімічного виробництва, що впливають на формування вимог до управління матеріальним потоком, належать висока концентрація виробництва та ув'язка розташування коксохімічних підприємств із сировинною базою.

1. Висока концентрація виробництва. Нині на 14 коксохімічних підприємствах і коксохімічних виробництвах металургійних комбінатів експлуатується 55 коксових батарей із сумарною виробничою потужністю 23,8 млн т валового коксу 6% вологості. Середня виробнича потужність 1 коксової батареї складає 433 тис. т валового коксу 6% вологості. Високий рівень концентрації виробництва зумовлює масові поставки сировини.

Великий коксохімічний завод споживає щодоби до 10 – 12 тис. т коксівного вугілля (170 – 200 вагонів) і відвантажує відповідну кількість готової продукції. Масове постачання сировини – коксівного вугілля декількох марок висуває високі вимоги до організації приймання, складування і зберігання сировини: з одного боку, невідповідність якості вугілля, що надійшло, показникам, вказаним у сертифікаті якості, може призвести до неправильного складування і в подальшому – до неправильного складання шихти. З іншого боку, затримка вагонів Укрзалізниці під вивантаженням сировини (чи завантаженням готової продукції) пов'язана з підвищенням плати за користування вагонами. У таких умовах стає актуальним завдання розрахунку разової партії поставки.

2. Ув'язка розташування коксохімічних підприємств з сировинною базою (шахтами і збагачувальними фабриками вугільної промисловості) **або із споживачем основної продукції** (доменного коксу) – металургійними підприємствами.

Згідно з Правилами технічної експлуатації [9] місткість вугільного складу (для зберігання вугільних концентратів, що надходять) залежить від віддаленості від сировинної бази. Виснаженість української сировинної бази коксохімії призвела до того, що нині пайова участь далекопривізного вугілля значно перевищує рівень, передбачений на стадії проектування. Внаслідок цього місткість вугільних складів недостатня для приймання значної кількості далекопривізного вугілля. Таким чином, для забезпечення безперервності виробництва потрібний високий рівень ритмічності та комплектності постачань.

З іншого боку, розташування коксохімічного підприємства на одному промисловому майданчику зі споживачем доменного коксу і висока концентрація виробництва призводить до того, що створення складу готової продукції визначено недоцільним ще на стадії проектування. Місткість бункерів товарних фракцій коксу при повному освоєнні проектної потужності розрахована на 6 – 8 годин роботи. В умовах освоєння проектної потужності в середньому по коксохімічних підприємствах на рівні 50 – 60% можливість працювати без відвантаження готової продукції з бункерів складає 12 – 16 годин.

Організація складу коксової продукції пов'язана з втратами частини доменного коксу (переходу його в менш цінні фракції – коксовий горішок і коксовий дрібняк) при перевантаженнях на склад і подальших його перевантаженнях зі складу в залізничні вагони.

До *економічних особливостей* коксохімічного виробництва, що впливають на формування вимог до управління матеріальними потоками, належать: високий знос основних засобів підприємств, агресивність середовища та приналежність до переробних галузей промисловості.

1. Високий знос основних засобів підприємств, агресивність середовища, в якій працює основне устаткування. Основні засоби більшості коксохімічних підприємств України, які входять в технологічний ланцюг «вугілля – кокс – метал», зношені на 35 – 80% [8]. Середній вік коксової батареї станом на 01.01.2014 р. складає 25 років. Динаміка цього показника останніми роками свідчить про прогресуюче старіння як пічного фонду, так і іншого устаткування. У загальній кількості 82% діючих батарей мають терміни експлуатації більше 20 років (нормативний термін), а 29% коксових батарей мають термін служби більше 35 років.

Фізичний знос устаткування, що підвищується, зумовлює зростання потреби в ремонті та технічному обслуговуванні устаткування.

Необхідно також враховувати те, що технологія коксохімічного виробництва використовує процеси, характерні для гірничо-збагачувальної, хімічної та металургійної промисловості. Це зумовлює наявність на підприємстві широкої номенклатури гравітаційного, конвеєрного устаткування, обладнання для ректифікації, теплообмінної та ємнісної апаратури, центрифуг, насосів, промислових печей і т. ін. Відповідно, це зумовлює широку номенклатуру матеріалів і запасних частин, що використовуються для проведення ремонтних робіт.

Неуніфіковане устаткування окремих цехів призводить до того, що номенклатура запчастин однаково-

го призначення може налічувати декілька десятків, а то і сотень найменувань (ролики для конвеєрів вуглепідготовчого і коксового цеху, запірна арматура для хімічних цехів тощо). Цим пояснюється широке коло постачальників допоміжних матеріалів і запасних частин і, відповідно, робить актуальною проблему управління цими видами запасів.

2. Коксохімічні підприємства належать до підприємств переробних галузей. Витрати на сировину в загальних витратах на виробництво продукції складає 82 – 87% [8]. Тому раціональне управління використанням сировинних ресурсів є визначальним в усій економіці підприємства.

ВИСНОВКИ

При обґрунтуванні підходу до управління матеріальними потоками конкретного підприємства поряд із загальними вимогами необхідно враховувати і вимоги, що формуються під впливом галузевих особливостей підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Кальченко А. Г. Логістика : підручник / А. Г. Кальченко. – К. : КНЕУ, 2003. – 284 с.
2. Щолокова Т. В. Формування логістичної системи металургійного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (підприємства машинобудівної та металургійної галузей)» / Т. В. Щолокова. – Луганськ, 2007. – 22 с.
3. Сагайдак Р. В. Логістичний підхід до управління матеріальними ресурсами на фармацевтичному підприємстві : автореф. дис. ... канд. фарм. наук : спец. 15.00.01 «Технологія ліків і організація фармацевтичної справи» / Р. В. Сагайдак. – Х., 2002. – 16 с.
4. Баранець Г. В. Управління матеріальними та фінансовими потоками підприємства на основі логістичного підходу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (переробна промисловість)» / Г. В. Баранець. – Луганськ, 2007. – 24 с.
5. Борзенков С. В. Формування системи внутрішньовиробничої логістики підприємства з безперервним характером виробництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / С. В. Борзенков. – Луганськ, 2004. – 18 с.
6. Савон Р. Л. Формування системи управління виробничими запасами великого машинобудівного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Р. Л. Савон. – Донецьк, 2006. – 21 с.
7. Сахно Є. Ю. Управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств поліграфічної галузі в умовах невизначеності / Є. Ю. Сахно, Н. В. Ткаленко, О. В. Михайловська // Економічний простір. – 2009. – № 28. – С. 93 – 101.
8. Справочник коксохіміка. Том 6 – Економіка і організація коксохімічного виробництва / [Под ред. Приступы А. М., Котлярова Е. И., Корниловой В. А.]. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2010. – 320 с.
9. Правила технічної експлуатації коксохімічних підприємств. Затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 05.07.2002. – № 305. – Х. : Гіпрококс, 2001. – 309 с. (Нормативний документ Мінпромполітики України. Правила).

REFERENCES

Baranets, H. V. "Upravlinnia materialnyy ta finansovyy potokamy pidpriemstva na osnovi lohystychnoho pidkhodu" [Of material and financial flows based on logistic approach]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04, 2007.*

Borzenkov, S. V. "Formuvannia systemy vnutrishnyovyrobnoychoi lohistyky pidpriemstva z bezperervnym kharakterom vyrobnytstva" [Formation of the company LOGISTICS with the continuous nature of production]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01, 2004.*

"Ekonomika i organizatsiia koksohimicheskogo proizvodstva" [Economics and Organization of coke production]. In *Spravochnik koksohimika*. Kharkiv: INZhEK, 2010.

Kalchenko, A. H. *Lohistyka* [Logistics]. Kyiv: KNEU, 2003.

Pravyla tekhnichnoi ekspluatatsii koksohimichnykh pidpriemstv [Technical Operation coke plants]. Kharkiv: Hiprokoks, 2001.

Savon, R. L. "Formuvannia systemy upravlinnia vyrobnychymy zapasamy velykoho mashynobudivnoho pidpriemstva" [For-

mation of inventory management of large engineering enterprise]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01, 2006.*

Sakhno, Ye. Yu., Tkalenko, N. V., and Mykhailovska, O. V. "Upravlinnia materialno-tekhnichnym zabezpechenniam pidpriemstv polihrafichnoi haluzi v umovakh nevyznachenosti" [Management Logistics companies in the printing industry uncertainty]. *Ekonomichnyi prostrir*, no. 28 (2009): 93-101.

Sahaidak, R. V. "Lohistychnyi pidkhdid do upravlinnia materialnymy resursamy na farmatsevychnomu pidpriemstvi" [Logistic approach to material management at the pharmaceutical company]. *Avtoref. dys. ... kand. farm. nauk: 15. 00.01, 2002.*

Shcholokova, T. V. "Formuvannia lohistychnoi systemy metalurhiinoho pidpriemstva" [Formation of the logistics system metallurgical enterprise]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04, 2007.*

УДК 658.011.46:658.012

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВО-ВЕКТОРНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

© 2014 КОСАРЕВА І. П., НЕВДАЧИНА О. І.

УДК 658.011.46:658.012

Косарева І. П., Невдачина О. І. Визначення сутності поняття стратегії фінансово-векторного розвитку підприємств машинобудування в сучасних умовах

У процесі дослідження концептуальних підходів до визначення стратегії розвитку підприємств машинобудування в сучасних умовах виявлено проблеми, які вагомо впливають на функціонування промислових підприємств і підштовхують їх до пошуку нових напрямів стратегічного розвитку для виходу на міжнародні ринки, де основними важелями є конкурентоспроможність та суперництво. Отже, успішному розвитку промислових підприємств в умовах світового ринку сприяють стратегії розвитку в системі управління підприємством. Саме завдяки їм існує можливість контролювати та спрямовувати діяльність підприємства. У статті зроблено аналіз сутності понять «стратегія», «фінанси підприємств» і «вектор», запропонованої вітчизняними та зарубіжними науковцями, на основі чого надано характеристику нового поняття – «стратегія фінансово-векторного розвитку підприємств».

Ключові слова: метод, стратегія, фінанси, вектор, промислові підприємства, реформування, трансформація.

Табл.: 2. **Бібл.:** 30.

Косарева Ірина Павлівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів і кредиту, Харківський інститут фінансів Українського державного університету фінансів і міжнародної торгівлі (пер. Плетньовський, 5, Харків, 61003, Україна)

E-mail: irina_kosareva1@mail.ru

Невдачина Ольга Іванівна – здобувач, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: olga-77112@rambler.ru

УДК 658.011.46:658.012

UDC 658.011.46:658.012

Косарева И. П., Невдачина О. И. Определение сущности понятия стратегии финансово-векторного развития предприятий машиностроения в современных условиях

В процессе исследования концептуальных подходов к определению стратегии развития предприятий машиностроения в современных условиях обнаружены проблемы, которые существенно влияют на функционирование промышленных предприятий и подталкивают их к поиску новых направлений стратегического развития для выхода на международные рынки, где основными рычагами являются конкурентоспособность и соперничество. Итак, успешному развитию промышленных предприятий в условиях мирового рынка способствуют стратегии развития в системе управления предприятием. Именно благодаря им существует возможность контролировать и направлять деятельность предприятия. В статье проведен анализ сущности понятий «стратегия», «финансы предприятий» и «вектор», предложенной отечественными и зарубежными учеными, на основе чего дана характеристика нового понятия – «стратегия финансово-векторного развития предприятий».

Ключевые слова: метод, стратегия, финансы, вектор, промышленные предприятия, реформирование, трансформация.

Табл.: 2. **Библ.:** 30.

Косарева Ирина Павловна – кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой финансов и кредита, Харьковский институт финансов Украинского государственного университета финансов и международной торговли (пер. Плетневский, 5, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: irina_kosareva1@mail.ru

Невдачина Ольга Ивановна – соискатель, Украинская инженерно-педагогическая академия (ул. Университетская, 16, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: olga-77112@rambler.ru

Kosareva I. P., Nevdachyna O. I. Determining of Substance of the Notion of Financial-Vector Strategy of Development of the Machine-Building Enterprises in the Present Context

During researching the conceptual approaches to the determining of the notion of financial-vector strategy of development of enterprises in the present context, the issues were detected, which significantly influence the functioning of industrial enterprises and encourage them to seek new ways of strategic development for access to international markets, where competitiveness and rivalry act as the major levers. Thus, the strategies of development within the system of enterprise management contribute to the successful development of industrial enterprises in terms of the world market. Owing to them it is possible to monitor and direct the activities of enterprise. On the basis of analyzing the substance of the notions of «strategy», «finance of enterprises» and «vector», which was proposed by the domestic and foreign scientists, the characteristic of the new concept as «financial-vector development strategy of enterprises» has been worked out.

Key words: method, strategy, finance, vector, industrial enterprises, reforming, transformation.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 30.

Kosareva Iryna P. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Finance and Credit, Kharkiv Institute of Finance of the Ukrainian State University of Finance and International Trade (per. Pletnovskyy, 5, Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: irina_kosareva1@mail.ru

Nevdachyna Olha I. – Applicant, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (vul. Universytetska, 16, Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: olga-77112@rambler.ru